

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ	3
ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ	
ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΓΕΝΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	
1. ΟΡΙΣΜΟΣ, ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΚΑΙ ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	9
1.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	5
1.2. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	5
1.3. ΚΛΑΔΟΙ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	6
2. ΣΥΝΤΟΜΗ ΙΣΤΟΡΙΚΗ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	8
3. ΜΕΘΟΔΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ	
3.1. Η ΑΥΤΟΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΑ Ή ΕΝΔΟΣΚΟΠΗΣΗ	13
3.2. Η ΕΛΕΥΘΕΡΗ ΚΑΙ ΣΥΣΤΗΜΑΤΙΚΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ	14
3.3. Η ΣΥΝΝΕΤΕΥΞΗ	14
3.4. ΤΑ ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΑ	15
3.5. Η ΜΕΘΟΔΟΣ ΤΩΝ ΚΡΙΤΗΡΙΩΝ	15
3.6. ΤΟ ΠΕΙΡΑΜΑ	16
3.7. Η ΜΑΚΡΟΧΡΟΝΙΑ ΜΕΘΟΔΟΣ	17
3.8. Η ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ	17
3.9. Η ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟΣ	17
4. ΤΟ ΝΕΥΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΚΑΙ ΟΙ ΕΝΔΟΚΡΙΝΕΙΣ ΑΔΕΝΕΣ	
4.1. ΤΟ ΝΕΥΡΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	18
4.2. ΟΙ ΕΝΔΟΚΡΙΝΕΙΣ ΑΔΕΝΕΣ	18
5. ΟΙ ΨΥΧΟΠΝΕΥΜΑΤΙΚΕΣ ΛΕΠΟΥΡΓΙΕΣ	
5.1. ΤΟ ΑΙΣΘΗΜΑ	20
5.2. Η ΑΝΤΙΛΗΨΗ	20
5.2.1. Παράγοντες ενισχυτικοί της αντίληψης	22
5.2.1.1. Εξωτερικοί παράγοντες	22
5.2.1.2. Εσωτερικοί παράγοντες	23
5.2.2. Οδηγίες για την ανάπτυξη της αντίληψης	23
5.3. Η ΠΡΟΣΟΧΗ	24
5.4. Η ΜΝΗΜΗ	24
5.5. Η ΦΑΝΤΑΣΙΑ	25
5.6. Η ΝΟΗΣΗ	25
5.7. Η ΒΟΥΛΗΣΗ	25
5.8. ΤΟ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑ	26
ΕΡΓΑΣΙΑ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ — ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΠΡΩΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ	26

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ
ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ

6. ΟΡΙΣΜΟΣ, ΥΛΗ, ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	
6.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	27
6.1.1. Ανάλυση του ορισμού	30
6.2. ΥΛΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	33
6.3. ΧΡΗΣΙΜΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	33
6.4. ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ ΨΥΧΟΛΟΓΙΑΣ	35
7. ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	
7.1. ΕΠΙΜΕΡΟΥΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	37
7.2. ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ	38
7.2.1. Μέθοδος έρευνας της κληρονομικότητας στον άνθρωπο	41
7.3. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	42
7.4. ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	43
7.5. ΠΑΡΑΠΕΡΑ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΛΛΗΛΕΠΙΔΡΑΣΗ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	45
7.6. Η ΘΕΣΗ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΟ ΘΕΜΑ ΤΗΣ ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	46
8. Η ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ ΚΑΙ Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ	48
8.1. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΗΣ ΣΥΝΔΕΣΗΣ ΤΟΥ THORNDIKE	49
8.2. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΔΥΟ ΠΑΡΑΓΟΝΤΩΝ ΤΟΥ SPEARMAN	50
8.3. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΒΑΣΙΚΩΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΙΚΑΝΟΤΗΤΩΝ ΤΟΥ THURSTONE	50
8.4. ΤΟ ΣΧΗΜΑ ΤΩΝ ΤΡΙΩΝ ΔΙΑΣΤΑΣΕΩΝ ΤΟΥ GUILFORD	50
8.5. ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ	53
8.5.1. Κλίμακα Binet-Simon	53
8.5.2. Κλίμακα Stanford - Binet	53
8.6. Η ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΡΟΙΚΙΣΜΕΝΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ	56
8.7. Η ΑΓΩΓΗ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΜΕ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΕΠΑΡΚΕΙΑ	58
9. ΟΙ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ	59
9.1. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ DALTON	61
9.2. ΤΟ ΣΥΣΤΗΜΑ WINNETKA	61
9.3. Η ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ	61
9.4. ΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΧΩΡΙΣ ΤΑΞΕΙΣ	61
10. Η ΜΑΘΗΣΗ	64
10.1. ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	64
10.2. ΜΕΛΕΤΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	65
10.3. Η ΜΑΘΗΣΗ ΘΕΩΡΟΥΜΕΝΗ ΑΠΟ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΣΚΟΠΙΑ	67
10.4. ΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΕΣ ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ	68
10.4.1. Οι συνειρμικές θεωρίες Ερεθίσματος - Αντίδρασης (E-A)	68
10.4.1.1. Παυλωφική ή κλασική υποκατάσταση (ή διασύνδεση) (Pavlovian or classical conditioning)	69
10.4.1.2. Οι απόψεις του Watson	76

10.4.1.3. Οι απόψεις του Guthrie	77
10.4.1.4. Η θεωρία του Clark Hull	77
10.4.1.5. Απόψεις των Bandura και Walters	78
10.4.1.6. Συντελεστική υποκατάσταση (ή διασύνδεση) (operant conditioning)	78
10.4.1.7. Οι απόψεις του Thorndike και οι νόμοι της μάθησης	81
10.4.1.8. Οι απόψεις του Skinner και οι διδακτικές μηχανές	85
10.4.1.9. Θεωρητική ερμηνεία της συντελεστικής υποκατάστασης	88
10.4.2. Οι μη συνειρμικές θεωρίες	89
10.4.2.1. Η θεωρία του αντιληπτικού και δυναμικού πεδίου	89
10.4.2.2. Η λειτουργική θεωρία	92
10.4.2.3. Η εκλεκτική θεωρία	94
10.4.2.4. Οι απόψεις του Jean Piaget	95
10.4.3. Σύνοψη των απόψεων για τις θεωρίες της μάθησης και κριτικής τους	97
11. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΚΑΙ ΤΡΟΠΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	
11.1. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΓΕΝΙΚΑ	99
11.2. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΗΝ ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑ	100
11.3. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ	100
11.4. Η ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ ΑΝΑΜΕΣΑ ΣΤΑ ΑΤΟΜΑ	101
11.4.1. Λεκτική επικοινωνία	102
11.4.2. Επικοινωνία με χειρονομίες και εκφράσεις	103
11.4.3. Δυσκολίες κατά την επικοινωνία	103
12. ΤΟ ΕΝΙΑΙΟ ΣΧΕΔΙΟ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ-ΓΝΩΣΤΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ	104
13. ΔΙΑΣΤΡΩΜΑΤΩΣΗ ΤΩΝ ΕΙΔΩΝ ΜΑΘΗΣΗΣ	106
13.1. ΚΛΑΣΙΚΑ ΕΞΑΡΤΗΜΕΝΑ	107
13.2. ΣΥΝΑΦΕΙΑ	107
13.3. ΕΝΔΥΝΑΜΩΣΗ	107
13.4. ΜΙΜΗΣΗ	108
13.5. ΓΕΝΙΚΕΥΣΗ - ΔΙΑΚΡΙΣΗ	108
13.6. ΜΑΘΗΣΗ ΕΝΝΟΙΩΝ	109
13.7. ΜΑΘΗΣΗ ΑΡΧΩΝ, ΝΟΜΩΝ, ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ	109
13.8. ΛΥΣΗ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΚΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ	110
13.9. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΚΗ ΣΚΕΨΗ	111
14. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΜΑΘΗΣΗΣ	113
14.1. ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΤΗΣ ΜΑΘΗΣΗΣ	114
14.1.1. Η θεωρία της ειδολογικής μόρφωσης	114
14.1.2. Η θεωρία των όμοιων ή συγγενών στοιχείων	115
14.1.3. Η θεωρία της γενίκευσης	115
14.1.4. Η θεωρία του όλου	117
14.2. ΜΕΤΑΒΙΒΑΣΗ ΜΑΘΗΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΡΑΞΗ	117
15. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΕΠΗΡΕΑΖΟΥΝ ΤΗ ΜΑΘΗΣΗ	
15.1. ΟΙ ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	119

Περιεχόμενα

15.1.1. Οι παρωθήσεις (κίνητρα)	119
15.1.1.1. Θεωρίες για τις παρωθήσεις (κίνητρα)	120
15.1.1.2. Κίνητρα και διδακτική πράξη	122
15.1.2. Η νοημοσύνη	124
15.2. ΟΙ ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΟΙΠΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ	124
15.2.1. Η βιολογική ωρίμανση	124
15.2.2. Η καλή λειτουργία των αισθήσεων και των λοιπών οργάνων	125
15.2.3. Η πνευματική και σωματική κόπωση	125
15.2.4. Ο κατάλληλος χρόνος για μελέτη	125
15.2.5. Οι ατμοσφαιρικές συνθήκες	125
15.2.6. Η τεχνική της μελέτης	125
16. ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΣΗ, ΜΝΗΜΗ ΚΑΙ ΛΗΘΗ	127
16.1. ΑΠΟΜΝΗΜΟΝΕΥΣΗ	128
16.2. ΣΥΓΚΡΑΤΗΣΗ	129
16.3. ΛΗΘΗ	130
16.4. ΘΕΩΡΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗ ΛΗΘΗ	130
16.4.1. Η θεωρία της παρεμβολής	130
16.4.2. Η θεωρία της δυσχρηστίας	130
16.4.3. Η θεωρία της απώθησης	131
17. Η ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ	133
17.1. ΤΥΠΟΛΟΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑ	134
17.1.1. Η τυπολογία του Ιπποκράτη	134
17.1.2. Η τυπολογία του Sheldon	134
17.1.3. Η ψυχαναλυτική τυπολογία του Freud	137
17.1.4. Η ατομική τυπολογία του Adler	138
17.1.5. Η αναλυτική τυπολογία του Jung	139
17.1.6. Η νοολογική τυπολογία του Spranger	139
17.1.7. Η θεωρία της κοινωνικής μάθησης	139
17.2. ΚΡΙΤΙΚΗ	139
17.3. ΔΙΑΚΡΙΒΩΣΗ ΤΩΝ ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΩΝ ΚΑΙ ΔΙΑΘΕΣΕΩΝ ΤΟΥ ΑΤΟΜΟΥ ΚΑΙ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΡΟΒΟΛΙΚΗ ΜΕΘΟΔΟ	139
17.3.1. Το τεστ επαγγελματικών προτιμήσεων του Kuder	140
17.3.2. Σπουδή αξιών των Allport-Vernon-Lindzey	140
17.3.3. Η προβολική μέθοδος	141
18. ΜΑΤΑΙΩΣΕΙΣ, ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ	142
18.1. ΕΝΝΟΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ	142
18.2. ΟΙ ΜΑΤΑΙΩΣΕΙΣ	143
18.3. ΜΑΤΑΙΩΣΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ	145
18.4. ΟΙ ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ	145
18.4.1. Σύγκρουση του τύπου «προσέγγιση» - «προσέγγιση»	146
18.4.2. Σύγκρουση του τύπου «αποφυγή» - «αποφυγή»	146
18.4.3. Σύγκρουση του τύπου «προσέγγιση» - «αποφυγή»	146
18.4.4. Απογοήτευση, άγχος, συμπλέγματα	146
18.5. ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΠΟΥ ΣΥΜΒΑΛΛΟΥΝ ΘΕΤΙΚΑ Ή ΑΡΝΗΤΙΚΑ ΣΤΗΝ	

ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ	147
18.6. ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΟΜΑΛΗΣ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗΣ ΠΑΙΔΙΩΝ ΚΑΙ ΕΦΗΒΩΝ ΚΑΙ ΡΟΛΟΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ ΣΤΗΝ ΟΜΑΛΗ ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΣΤΟ ΣΧΟΛΕΙΟ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ	148
19. ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΜΕ ΤΟΥΣ ΑΜΥΝΤΙΚΟΥΣ ΜΗΧΑΝΙΣΜΟΥΣ	151
19.1. Η ΠΡΟΒΟΛΗ (PROJECTION)	152
19.2. Η ΛΟΓΙΚΟΠΟΙΗΣΗ Η ΕΥΛΟΓΟΦΑΝΕΙΑ (RATIONALIZATION)	152
19.3. Η ΑΠΩΘΗΣΗ (REPRESSION) ΚΑΙ Η ΕΚΦΡΑΣΗ ΤΗΣ ΜΕ ΕΠΙΘΕΤΙΚΟΤΗΤΑ	152
19.4. Η ΑΡΝΗΣΗ (DENIAL)	153
19.5. Η ΑΝΑΣΤΡΟΦΗ (REACTION FORMATION)	153
19.6. Η ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΗ (ΑΝΤΙΣΤΑΘΜΙΣΜΑ) (COMPENSATION)	153
19.7. Η ΤΑΥΤΙΣΗ (IDENTIFICATION)	154
19.8 Η ΕΞΙΔΑΝΙΚΕΥΣΗ (SUBLIMATION)	154
19.9. ΦΑΝΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΟΝΕΙΡΟΠΟΛΗΣΕΙΣ	154
19.10. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΩΝ ΑΜΥΝΤΙΚΩΝ ΜΗΧΑΝΙΣΜΩΝ	154
20. ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΤΗΤΑΣ ΚΑΙ Η ΘΕΡΑΠΕΙΑ ΤΟΥΣ	156
20.1. ΑΙΤΙΑ ΤΩΝ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ	156
20.2. ΣΥΜΠΤΩΜΑΤΑ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ	156
20.3. ΕΙΔΗ ΨΥΧΙΚΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ (ΑΣΘΕΝΕΙΩΝ)	157
ΕΡΓΑΣΙΑ — ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ — ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΔΕΥΤΕΡΟΥ ΜΕΡΟΥΣ	158

ΜΕΡΟΣ ΤΡΙΤΟ

ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ

21. ΟΙ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΕΣ ΣΕ ΣΥΣΧΕΤΙΣΜΟ ΜΕ ΤΙΣ ΣΥΓΧΡΟΝΕΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ	160
22. ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ Η ΑΙΣΘΗΣΙΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΝΟΗΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΜΕΣΩ ΤΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ	
22.1. Η ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΑΝΤΙΛΗΨΗΣ	169
22.2. Ο ΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟΣ ΕΝΝΟΙΩΝ	170
22.3. Η ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ	171
22.4. Η ΘΕΩΡΙΑ ΤΟΥ ΠΙΑΓΕΤ ΓΙΑ ΤΗ ΓΝΩΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΟΥ	172
22.4.1. Η θεωρία του Piaget για τη γνωστική ανάπτυξη του παιδιού	174
22.4.2. Το προ-λογικό στάδιο (από τη γέννηση ως το 7ο έτος)	175
22.4.3. Το στάδιο της αφηρημένης σκέψης (11 έτος και μετά)	175
22.5. ΑΙΣΘΗΣΙΟΚΙΝΗΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ	176
22.6. Η ΝΟΗΤΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ	176
22.6.1. Νοητική μάθηση με το μάθημα της ανάγνωσης	177
22.6.2. Νοητική μάθηση με το μάθημα των μαθηματικών	178
22.6.3. Νοητική μάθηση με το μάθημα των φυσικών	178
23. ΕΝΙΣΧΥΣΗ ΣΤΗ ΣΧΟΛΙΚΗ ΜΑΘΗΣΗ	
23.1. ΟΙ ΠΡΩΤΕΥΟΝΤΕΣ Ή ΔΙΑΣΥΝΔΕΜΕΝΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΕΣ (PRIMARY REINFORCERS)	180
23.2. ΔΕΥΤΕΡΕΥΟΝΤΕΣ Ή ΔΙΑΣΥΝΔΕΜΕΝΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΕΣ (SECANTARY REINFORCERS)	181

23.3. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΕΣ (ACTIVITY REINFORCERS)	182
23.4. ΕΦΑΡΜΟΓΕΣ ΕΝΙΣΧΥΤΩΝ	183
23.5. ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΑ (ΚΛΙΜΑΚΕΣ) ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	183
23.6. ΑΡΝΗΤΙΚΟΙ ΕΝΙΣΧΥΤΕΣ	185
24. ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΑΡΧΕΣ	
24.1. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ Ή ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	187
24.2. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ	188
24.3. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	188
24.4. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	189
24.5. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	189
24.6. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΑΡΩΘΗΣΗΣ	189
24.7. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΕΛΟΓΙΣΜΕΝΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ	190
24.8. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΙΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΜΑΘΗΤΗ	190
24.9. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΧΡΗΣΗΣ ΤΗΣ ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑΣ	190
24.10. Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ) ΜΑΘΗΣΗΣ	191
25. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΤΗΣ ΨΥΧΟΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗΣ	192
25.1. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΤΟΙΜΟΤΗΤΑΣ Ή ΤΟΥ ΣΕΒΑΣΜΟΥ ΤΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	194
25.2. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΑΤΟΜΙΚΟΤΗΤΑΣ	194
25.3. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΗΣ	194
25.4. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΜΕΤΑΤΡΕΨΙΜΟΤΗΤΑΣ ΤΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ	195
25.5. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΝΙΣΧΥΣΗΣ	196
25.6. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΑΡΩΘΗΣΗΣ	196
25.7. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΔΕΛΟΓΙΣΜΕΝΗΣ ΕΠΕΜΒΑΣΗΣ ΤΟΥ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΥ	196
25.8. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΥΠΟΚΙΝΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΙΑΙΣΘΗΤΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	197
25.8.1. Καλλιέργεια της αποκλίνουσας (ή δημιουργικής) σκέψης	198
25.9. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗΣ ΔΟΜΗΣΗΣ ΤΗΣ ΥΛΗΣ	200
25.10. Ο ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΣ ΚΑΙ Η ΑΡΧΗ ΤΗΣ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗΣ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΤΩΝ ΣΥΝΘΗΚΩΝ (ΠΡΟΫΠΟΘΕΣΕΩΝ) ΜΑΘΗΣΗΣ	201
25.10.1. Η δυναμική της τάξης	201
25.10.2. Συναισθηματική ατμόσφαιρα και ψυχική υγεία των μαθητών	203
25.10.3. Προσδοκίες εκπαιδευτικών - μαθητών	204
25.10.4. Οπτικοακουστικά μέσα διδασκαλίας	206
25.10.5. Ο μεταβαλλόμενος ρόλος του εκπαιδευτικού και οι διαστάσεις του	206
26. Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΤΩΝ ΜΑΘΗΤΩΝ	208

26.1. ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	209
26.2. ΚΑΤΗΓΟΡΙΕΣ ΜΕΣΩΝ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	209
26.3. ΠΩΣ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	210
26.4. ΓΙΑΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ Η ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ	210
26.5. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ	211
26.5.1. Προετοιμασία εκπαιδευτικών σκοπών	211
26.5.2. Η ταξινόμηση των εκπαιδευτικών σκοπών του Bloom	212
26.5.3. Γενικοί και ειδικοί σκοποί	213
26.6. ΚΑΤΑΤΑΞΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΕΣΤ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	214
26.7. ΣΧΕΔΙΑΣΗ ΚΑΙ ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΤΩΝ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΤΕΣΤ ΕΠΙΔΟΣΗΣ	215
26.8. Η ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ ΩΣ ΜΕΘΟΔΟΣ ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗΣ	216
26.8.1. Κλίμακες εκτίμησης	217
26.8.2. Ανεπίσημες καταγραφές και εκθέσεις	217
26.8.3. Σφάλματα κατά την αξιολόγηση με την παρατήρηση	218
26.9. ΕΛΕΓΧΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΟΣΗΣ ΜΕ ΠΡΟΦΟΡΙΚΗ ΕΞΕΤΑΣΗ (ORAL EXAMINATION)	218
26.10. ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΘΕΜΑΤΟΣ (ESSAY) ΚΑΙ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΣΥΝΤΟΜΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	219
26.11. ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΑ ΤΕΣΤ	220
26.11.1. Τεστ τύπου «Σωστό-Λάθος» (Σ-Λ) (True-False test)	220
26.11.2. Τεστ σύζευξης (Matching test)	220
26.11.3. Τεστ συμπλήρωσης (completion test)	221
26.11.4. Ερωτήσεις σύντομης απάντησης (short answer questions)	221
26.11.5. Τεστ πολλαπλής εκλογής (ή περιορισμένης εκλογής) (multiple choice test)	222
26.11.6. Βασικές οδηγίες κατασκευής των τεστ	223
26.11.7. Ο έλεγχος της επίδοσης των μαθητών με τις ερωτήσεις ανάπτυξης σε αντιπαράβολή με τον έλεγχο με αντικειμενικά τεστ	223
26.12. ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΤΕΣΤ	224
26.12.1. Κύρος (validity)	224
26.12.2. Αξιοπιστία (reliability)	225
26.12.3. Αντικειμενικότητα (objectivity)	226
26.12.4. Πρακτικότητα και χρησιμότητα (practicalness and usefulness)	227
26.12.5. Διακριτικότητα (discrimination)	228
26.12.6. Περιεκτικότητα (comprehensiveness) και πίνακας προδιαγραφών	
27. ΒΑΣΙΚΟΙ ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΟΙ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΙ	234
27.1. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΣΥΧΝΟΤΗΤΩΝ (FREQUENCY DISTRIBUTION)	234
27.2. ΜΕΣΟΣ ΟΡΟΣ (MEAN) ΣΕΙΡΑΣ ΑΡΙΘΜΩΝ	237
27.3. ΕΚΑΤΟΣΤΙΑΙΑ ΣΕΙΡΑ (PERCENTILE RANK)	238
27.4. ΣΤΑΘΕΡΗ (ΤΥΠΙΚΗ) ΑΠΟΚΛΙΣΗ (STANDARD DEVIATION)	239
27.5. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΤΗΣ ΤΥΠΙΚΗΣ ΑΠΟΚΛΙΣΗΣ ΑΠΛΗΣ ΚΑΤΑΝΟΜΗΣ ΜΕ ΣΥΧΝΟΤΗΤΕΣ	240
27.6. ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΜΕΣΟΥ ΟΡΟΥ (MEAN) ΚΑΙ ΤΗΣ ΣΤΑΘΕΡΗΣ ΑΠΟΚΛΙΣΗΣ (STANDARD DEVIATION) ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΔΙΑΦΟΡΩΝ ΒΑΘΜΩΝ ΚΑΙ ΜΕΤΡΗΣΕΩΝ	242
27.7. ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΣΧΕΣΗΣ	243

27.7.1. Συντελεστής σχέσης (orrelation coefficient)	243
27.7.2. Παράδειγμα υπολογισμού του συντελεστή κύρους	244
27.7.3. Παράδειγμα υπολογισμού του συντελεστή αξιοπιστίας	245
27.8. ΚΑΝΟΝΙΚΗ ΚΑΤΑΝΟΜΗ (ΚΑΜΠΥΛΗ ΤΟΥ GAUSS)	246
27.8.1. Ιδιότητες της κανονικής καμπύλης	247
27.8.2. Πρακτική χρησιμότητα των ιδιοτήτων κανονικής κατανομής	247
27.9. ΜΕΤΑΤΡΟΠΗ ΚΛΙΜΑΚΩΝ	248
27.9.1. Κλίμακα τακτικών τιμών	248
27.9.2. Κλίμακα εκατοστιαίων τιμών	249
27.9.3. Κλίμακα z-τιμών	249
27.9.4. T-τιμές και τυπικά πηλικά	250
27.9.5. Συνένωση βαθμών	250
ΕΡΓΑΣΙΑ - ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ ΤΡΙΤΟΥ ΜΕΡΟΥΣ	253
ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ	255
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	268
ΠΙΝΑΚΑΣ ΒΑΣΙΚΩΝ ΟΡΩΝ ΚΑΙ ΕΝΝΟΙΩΝ	271
ΠΙΝΑΚΑΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ	274